C/2026/3925

1.9.2026 г.

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от 10 юли 2026 година

относно икономическата, социалната, трудовата, структурната и бюджетната политика на Италия

(C/2026/3925)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета ([1]), и по-специално член 3, параграф 3 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси ([2]), и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

(1) Регламент (ЕС) 2024/1263 определя целите на рамката за икономическо управление, която е насочена към насърчаване на стабилни и устойчиви публични финанси, устойчив и приобщаващ растеж и устойчивост чрез реформи и инвестиции, както и предотвратяване на прекомерен бюджетен дефицит. В регламента се предвижда, че Съветът и Комисията осъществяват многостранно наблюдение в рамките на европейския семестър в съответствие с целите и изискванията, определени в Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Европейският семестър включва по-специално формулирането и наблюдението на изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки.

([1]) Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета (ОВ L, 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси (ОВ L 306, 23.11.2011 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

(2) На 25 ноември 2025 г. Комисията прие становище относно проекта на бюджетен план на Италия за 2026 г. На същата дата въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие Доклада за механизма за предупреждение за 2026 г., в който Италия беше посочена като една от държавите членки, за които ще е необходимо да се извърши задълбочен преглед. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната, препоръка за препоръка на Съвета относно човешкия капитал в Европейския съюз, както и предложение за съвместния доклад за заетостта за 2026 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права. Съветът прие препоръката относно икономическата политика на еврозоната ([3]) на 21 април 2026 г., а съвместния доклад за заетостта и препоръката относно човешкия капитал – на 9 март 2026 г.

(3) На 29 януари 2025 г. Комисията публикува компас за конкурентоспособността – стратегическа рамка, която има за цел да повиши глобалната конкурентоспособност на Съюза през следващите пет години. В него трите преобразяващи императива – иновации, декарбонизация и конкурентоспособност, и сигурност – се определят като стълбове от критично значение за устойчив икономически растеж. След публикуването на компаса за конкурентоспособността той служи като основа за работата на европейския семестър, като гарантира, че икономическите политики на държавите членки са съобразени със стратегическите цели на ЕС, и създава единен подход към икономическото управление, насърчаващ устойчивия растеж, иновациите и устойчивостта в целия Съюз.

(4) През 2026 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива успоредно с последния етап от прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) ([4]). Плановете за възстановяване и устойчивост (ПВУ), заедно с финансирането по линия на политиката на сближаване, бяха от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като в плановете трябваше да бъдат включени мерки за ефективно справяне с всички или със значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последните цикли, а в програмите, финансирани по линия на европейската политика на сближаване, трябваше да бъдат отчетени специфичните за всяка държава препоръки. Тъй като наближава краят на срока на прилагане на МВУ, продължава да бъде изключително важно да се поддържат и надграждат реформите и инвестициите, подкрепяни и изпълнявани по линия на МВУ, по-специално тези, които допринасят за справяне с предизвикателствата, посочени в специфичните за всяка държава препоръки.

(5) На 3 юни 2026 г. Комисията публикува доклада за Италия за 2026 г. В него беше оценен напредъкът на Италия в изпълнението на специфичните за държавата препоръки за 2025 г. и беше направен преглед на изпълнението от страна на Италия на ПВУ. Въз основа на този анализ в доклада за държавата бяха посочени най-неотложните предизвикателства, пред които е изправена Италия. В него бяха оценени също напредъкът на Италия при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на Съюза в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността и социалното изключване, както и напредъкът в постигането на целите на Обединените нации за устойчиво развитие.

([3]) ОВ C, C/2026/2434, 28.4.2026 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

([4]) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(6) Комисията извърши задълбочен преглед по член 5 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 за Италия. Основните констатации от извършената от службите на Комисията оценка на макроикономическите уязвимости за Италия за целите на посочения регламент бяха публикувани на 20 май 2026 г. ([5]) На 3 юни 2026 г. Комисията стигна до заключението, че в Италия са налице макроикономически дисбаланси. По-конкретно, Италия е изправена пред уязвимости, свързани с високия консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“ и слабия ръст на производителността, които имат трансгранична значимост, като за да се намалят тези уязвимости, от решаващо значение остава продължителното и ефективно реализиране на насърчаващи растежа реформи и инвестиции в съчетание с разумна фискална позиция. Държавният дълг като дял от БВП спадна след пандемията, но се увеличи през 2024 г. и отново през 2025 г. поради забавянето на растежа на номиналния БВП, забавения ефект от данъчните кредити за ремонт на жилища от предишни години и все още значителния размер на общия държавен дефицит. Съотношението на държавния дълг към БВП се очаква да продължи да нараства през 2026 г. и 2027 г. Производителността на труда напоследък намаля и се очаква възстановяването ѝ да бъде скромно в периода 2026—2027 г., като това ще продължи да ограничава растежа на потенциалния БВП и по този начин ще възпрепятства намаляването на съотношението на държавния дълг към БВП. Банките значително подобриха качеството на активите си и рентабилността си и намалиха обема на необслужваните кредити, но силната взаимосвързаност между държавата и банките продължава да буди тревога, тъй като делът на вътрешния държавен дълг в активите на банките е висок, особено при по-малко значимите институции и кооперативните банки. Пазарът на труда продължава да се подобрява, но изглежда, че трудовият потенциал не се използва напълно. Бяха предприети мерки за преодоляване на дългогодишните слабости, но въпреки неотдавнашните мащабни реформи все още не се наблюдава значително повишаване на производителността. В перспектива продължителното и ефективно осъществяване на насърчаващи растежа реформи и инвестиции, заедно с разумна фискална позиция, остава от решаващо значение за подобряване на растежа на производителността и намаляване на отношението на дълга към БВП.

(7) На 21 януари 2025 г., въз основа на оценката и препоръката на Комисията, Съветът прие препоръка за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Италия ([6]). Планът обхваща периода от 2025 г. до 2029 г. и представя фискална корекция, разпределена за седем години. Съветът препоръча следните максимални темпове на растеж на нетните разходи: 1,3 % през 2025 г., 1,6 % през 2026 г., 1,9 % през 2027 г., 1,7 % през 2028 г. и 1,5 % през 2029 г., което съответства на максималните кумулативни темпове на растеж, изчислени въз основа на базовата година 2023, от - 0,7 % през 2025 г., 0,9 % през 2026 г., 2,8 % през 2027 г., 4,6 % през 2028 г. и 6,2 % през 2029 г. За годините 2025—2026 тези максимални темпове на растеж на нетните разходи съвпадат с коригиращия план, както беше препоръчано от Съвета на 21 януари 2025 г. съгласно член 126, параграф 7 от ДФЕС с оглед преодоляване на съществуващия прекомерен дефицит ([7]). Въз основа на оценката на Комисията за предприетите ефективни мерки от 3 юни 2026 г. ([8]) процедурата при прекомерен дефицит по отношение на Италия временно се спира.

(8) Агресивната война на Русия срещу Украйна и последиците от нея представляват екзистенциално предизвикателство за Европейския съюз. Комисията прикани държавите членки да поискат задействането по координиран начин на националната клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, за да се подкрепят усилията на ЕС за постигане на бързо и значително увеличение на разходите за отбрана ([9]), като това предложение беше приветствано от Европейския съвет на 6 март 2025 г. Държавите членки все още могат да поискат задействането на националната клауза за дерогация по всяко време до 2028 г., ако отговарят на критериите, определени в член 26 от Регламент (ЕС) 2024/1263.

([5]) Работен документ на службите на Комисията SWD(2026) 139 final.

([6]) Препоръка на Съвета от 21 януари 2025 г. за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Италия (ОВ C, C/2025/651, 10.2.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).

([7]) Препоръка на Съвета с оглед на прекратяването на съществуващия прекомерен бюджетен дефицит на Италия, приета на 21 януари 2025 г. Всички документи, свързани с процедурата при прекомерен дефицит за Италия, са публикувани на следния уебсайт: Italy - Economy and Finance - European Commission.

([8]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейската централна банка, Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и Европейската инвестиционна банка: Европейски семестър за 2026 г. — пролетен пакет (COM (2026) 200 final.

([9]) Съобщение на Комисията „Създаване на възможност за увеличаване на разходите за отбрана в рамките на Пакта за стабилност и растеж“, Брюксел, 19.3.2025 г., C(2025) 2000 final.

(9) На 30 април 2026 г. Италия представи своя годишен доклад за напредъка за 2026 г. ([10]) по отношение на спазването на препоръчаните максимални темпове на растеж на нетните разходи, изпълнението на набора от реформи и инвестиции, които са в основата на удължаването на периода на корекция, и изпълнението на реформите и инвестициите в отговор на основните предизвикателства, посочени в специфичните за държавата препоръки в рамките на европейския семестър. Годишният доклад за напредъка отразява също шестмесечното докладване на Италия относно напредъка, постигнат при изпълнението на нейния план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 27 от Регламент (ЕС) 2021/241. Докладът за действията, предприети в рамките на процедурата при прекомерен дефицит, е включен в годишния доклад за напредъка.

(10) Растежът на реалния БВП през 2025 г. беше 0,5 %, а инфлацията по ХИПЦ беше 1,7 %. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда реалният БВП да нарасне с 0,5 % през 2026 г. и с 0,6 % през 2027 г., а инфлацията по ХИПЦ да бъде 3,2 % през 2026 г. и 1,8 % през 2027 г.

(11) Въз основа на данните, предоставени от Евростат ([11]), излишъкът на сектор „Държавно управление“ на Италия е намалял от 3,4 % от БВП през 2024 г. на 3,1 % от БВП през 2025 г., докато първичният му излишък се е увеличил от 0,5 % от БВП на 0,8 % през 2025 г. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда дефицит, възлизащ на 2,9 % от БВП както през 2026 г., така и през 2027 г. Намаляването на дефицита през 2026 г. отразява главно по-ниските разходи за данъчни кредити за саниране на жилища, докато се очаква други разходни позиции, включително публичните инвестиции, да продължат да нарастват успоредно с данъчните приходи.

(12) Въз основа на оценките на Комисията фискалната позиция ([12]), която включва разходи, финансирани както на национално равнище, така и на равнище ЕС, е била експанзионистична – с 0,3 % от БВП през 2025 г. Очаква се да бъде рестриктивна — с 0,3 % от БВП през 2026 г., и с 0,5 % от БВП през 2027 г.

(13) Въз основа на данни, предоставени от Евростат ([13]), консолидираният дълг на сектор „Държавно управление“ на Италия се е увеличил от 134,7 % от БВП в края на 2024 г. до 137,1 % от БВП в края на 2025 г. Увеличението на съотношението на дълга към БВП през 2025 г. отразява главно значителните нужди от заемни средства, свързани с отложеното въздействие върху паричните средства на данъчните кредити за саниране на жилища, които се отразиха на дефицитите от предходни години. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда съотношението на дълга към БВП да се увеличи до 138,5 % до края на 2026 г. и да нарасне допълнително до 139,2 % до края на 2027 г. Увеличението през 2026 г. и 2027 г. отразява главно отложеното въздействие върху паричните средства на данъчните кредити за ремонт на жилища, докато ефектът на основния излишък върху намаляването на дълга остава ограничен.

(14) Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. разходите за отбрана на сектор „Държавно управление“ в Италия възлизат на 1,3 % от БВП през 2025 г. и се очаква да бъдат 1,2 % от БВП през 2026 г. ([14])

([10]) Годишните доклади за напредъка за 2026 г. са на разположение на адрес: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([11]) Евростат, Европейски показатели, 22.4.2026 г.

([12]) Фискалната позиция се определя като мярка за годишната промяна в основната бюджетна позиция на сектор „Държавно управление“. Нейната цел е да бъде оценен икономическият импулс, даден от фискалните политики – както тези, които са финансирани на национално равнище, така и тези, които се финансират от бюджета на ЕС. Фискалната позиция се измерва като разликата между: i) средносрочния потенциален растеж и ii) промяната в първичните разходи без дискреционните мерки по отношение на приходите, включително разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа (безвъзмездни средства) от Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза.

([13]) Евростат, Европейски показатели, 22.4.2026 г.

([14]) Определението на НАТО за разходите за отбрана се различава от определението за разходите за отбрана по КОФОГ. Освен това може да са налице различия, дължащи се на момента на вписване на разходите, по-специално за военно оборудване, тъй като докладването в рамките на НАТО не следва националните счетоводни правила по отношение на момента на вписването.

(15) Съюзът продължава да е изправен пред рискове от прекъсване на енергийните доставки и повишена нестабилност на цените, изострени от геополитическото напрежение, което засяга световните пазари на нефт и газ. Опитът от енергийната криза от 2022 – 2023 г. показа, че широкообхватните и нецеленасочени мерки водят до големи фискални разходи и са социално и икономически неефективни. След избухването на войната в Близкия изток през февруари 2026 г. Италия прие мерки на фискалната политика за смекчаване на въздействието на високите цени на енергията върху домакинствата и предприятията ([15]). Те включват нецелево намаление на акцизите върху горивата с дата на изтичане 22 май 2026 г. и данъчен кредит, предназначен за предприятията в секторите на автомобилния транспорт, рибарството и селското стопанство с дата на изтичане 31 май 2026 г. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се очаква бюджетните разходи за тези мерки да възлязат на приблизително 0,1 % от БВП през 2026 г. Според оценките на Комисията, ако тези мерки останат в сила до края на 2026 г., бюджетните разходи за тях ще възлязат на 0,3 % от БВП през 2026 г. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се очаква фискалните разходи във връзка с тази мярка да възлязат на около 0,1 % от БВП през 2026 г. Според оценките на Комисията, ако тези мерки останат в сила до края на 2026 г., фискалните разходи за тях ще възлязат на 0,3 % от БВП през 2026 г.

(16) Въз основа на изчисленията на Комисията нетните разходи в Италия са нараснали със 1,5 % през 2025 г. и са спаднали с 0,6 % кумулативно през 2024 г. и 2025 г. Растежът на нетните разходи през 2025 г. надхвърля препоръчания максимален темп на растеж, което съответства на отклонение от 0,1 % от БВП на годишна база. Когато 2024 г. и 2025 г. се разглеждат заедно, кумулативният темп на растеж на нетните разходи надвишава незначително препоръчителния максимален темп на растеж, което съответства на кумулативно отклонение от под 0,1 % от БВП.

(17) Въз основа на изчисленията на Комисията се очаква нетните разходи в Италия да нараснат с 1,4 % през 2026 г. и с 0,8 % кумулативно през 2024 г., 2025 г. и 2026 г. Прогнозираният ръст на нетните разходи през 2026 г. е под препоръчания максимален темп на растеж. Когато се разглеждат заедно 2024 г, 2025 г. и 2026 г., очакваният кумулативен темп на растеж на нетните разходи се очаква също да бъде под препоръчания максимален темп на растеж.

(18) В препоръката за одобряване на средносрочния план на Италия се определя наборът от реформи и инвестиции, които са в основата на удължаването на периода на корекция, заедно с график за тяхното изпълнение. Като взема предвид информацията, предоставена от Италия в нейния годишен доклад за напредъка, Комисията констатира, че изпълнението на ключовите стъпки от реформите и инвестициите, които трябваше да бъдат изпълнени до 30 април 2026 г., изглежда като цяло върви по план. По отношение на ключовата мярка със срок на изпълнение до четвъртото тримесечие на 2025 г., която е свързана с увеличаването на публичните разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД), измерени чрез разходите за НИРД под формата на брутните вътрешни разходи за НИРД (БВРНИРД) като дял от БВП, най-актуалната налична статистика на Евростат се отнася за 2024 г. Въпреки това според предварителните прогнози, предоставени от италианските органи, се очаква разходите за НИРД под формата на БВРНИРД като дял от БВП да достигнат 0,59 % през 2025 г., което сочи, че целта изглежда е на път да бъде постигната. Комисията счита, че като цяло Италия е изпълнила ангажиментите си по задоволителен начин ([16]).

(19) Въпреки структурните мерки, предприети през последните години, данъчната система на Италия продължава да разчита до голяма степен на данъчното облагане на труда, което допринася в най-голяма степен за съотношението между данъчните приходи и БВП, което е над средното за ЕС. Данъчно-осигурителната тежест е над средната за ЕС за несемейните лица, получаващи средно възнаграждение, и под нея за нископлатените служители, като и двете стойности отбелязват леко повишение през 2025 г. Специалните режими за самостоятелно заетите лица и все по-широкото прилагане на временни фиксирани ставки при данъчното облагане на доходите на физическите лица правят данъчната система изключително сложна, отслабват прогресивността и подкопават данъчната основа, което води до значителни данъчни загуби. Освен това вредните за околната среда субсидии остават високи въпреки значителното им намаление, а данъчните разходи, включително за ДДС, се използват широко. Като цяло, по-нататъшното прехвърляне на данъчната тежест от труда към други недостатъчно използвани източници на приходи, които са по-малко вредни за растежа, ще спомогне за повишаването на икономическия потенциал. Освен това преструктурирането на данъчното облагане на превозните средства, така че то да отразява точно емисиите на CO2, особено в градовете с голямо задръстване, може да допринесе за финансирането на инфраструктура за устойчива мобилност, като по този начин се намали силната зависимост от автомобилния транспорт. Въпреки неотдавнашната реформа все още има възможност за допълнително намаляване на данъчните облекчения за служебните автомобили с вътрешно горене. Накрая, нивото на данъчните измами остава високо ниво, особено по отношение на ДДС и сред самостоятелно заетите лица, въпреки предприетите през последните години амбициозни контрамерки, включително в рамките на ПВУ. Данните от приходната агенция за първите пет месеца на 2026 г. сочат някои положителни резултати. В същото време скорошните мерки, подобни на данъчните амнистии, може да имат обратен ефект по отношение на спазването на данъчното законодателство.

([15]) Това отразява положението към крайната дата на изготвяне на прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. (4 май 2026 г.).

([16]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейската централна банка, Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и Европейската инвестиционна банка: Европейски семестър за 2026 г. — пролетен пакет, COM (2026) 200 final.

(20) Кадастралните стойности все още не са систематично приведени в съответствие с пазарните стойности. Въпреки това Италия се е ангажирала в своя национален средносрочен фискално-структурен план (СФСП) да актуализира кадастралните стойности на имотите, които все още не са включени в регистъра, както и на сградите, за които е налице възползване от държавни програми за енергийна ефективност и/или мерки за саниране на жилища. Основните жилища от почти всички категории имоти са освободени от периодичен данък върху имуществото. Това води до ниски приходи от имотите на местно равнище, включително в градовете, където е налице проблем с ценовата достъпност на жилищата. В около една десета от италианските провинции разходите за наем възлизат на повече от една трета от средното възнаграждение въпреки наличието на регулирани наеми. Делът на социалните жилища в Италия е нисък, като общественият жилищен фонд е ограничен, а списъците с чакащи са изключително дълги. Италия се отличава и с голям дял на незаетите жилища и е широко разпространено краткосрочното отдаване под наем на жилища. Отговорностите са разпределени между националната и регионалната администрация, като в същото време липсва цялостна национална рамка за координация. Липсата на структурно финансиране допълнително ограничи ефективността на жилищната политика. Правителството наскоро прие програмата Piano Casa, но нейната оценка и прилагане все още са на много ранен етап.

(21) През следващите години се очаква значителен фискален натиск върху публичните финанси, включително нарастващите разходи, свързани с демографските промени. По-специално, значителна част от публичните средства се изразходва за пенсии за старост и разходи за обслужване на дълга, което ограничава фискалното пространство за други приоритети. Публичните инвестиции са се увеличили значително в сравнение с нивата отпреди пандемията, като това се дължи и на подкрепата от МВУ. В същото време разходите в някои насърчаващи растежа области на политиката, включително образованието и здравеопазването, са намалели като дял от общите разходи в сравнение с 2019 г. Съгласно нова правна рамка министерствата трябва да извършат подробна оценка на политиките за разходите в рамките на новите „Планове за анализ и оценка на разходите“ в съответствие с ангажиментите по СФСП. Пълното прилагане на новата рамка за оценка и предприемането на ефективни мерки на политиките въз основа на резултатите от оценката е от решаващо значение за подобряването на ефективността и качеството на публичните разходи в Италия.

(22) Италия е една от държавите — членки на Съюза, с най-възрастно население, най-ниска раждаемост и по-висока от средната възраст на жените, раждащи първото си дете. Изтичането на мозъци продължава, като много млади и висококвалифицирани местни лица търсят по-добри възможности в чужбина, а в същото време Италия изпитва трудности да привлече и задържи таланти. Намаляването на населението в трудоспособна възраст се утежнява от трайно ниското участие на жените и младежите на пазара на труда. Въпреки че добре управляваната законна миграция може да смекчи краткосрочните и средносрочните последици от демографския спад, следва да се приложи по-цялостен и структурен подход извън рамките на финансовите стимули с цел създаване на благоприятна среда за отглеждането на деца чрез стабилни работни места, чрез политики в областта на заетостта и чрез приемането на по-широкообхватни мерки за насърчаване на участието на жените и младежите на пазара на труда, като същевременно се привличат и задържат висококвалифицираните кадри. Предвижда се свързаните с възрастта на населението разходи да нараснат, което ще окаже натиск върху публичните финанси. Въпреки пенсионната реформа от 2011 г. се очаква съотношението на публичните разходи за пенсии към БВП да продължи да нараства в средносрочен план поради демографските тенденции, включително увеличаващия се коефициент на възрастова зависимост, и поради ефекта от схемите за ранно пенсиониране, които бяха въведени през 2019 г. и подновявани през следващите години, въпреки че тези схеми бяха постепенно стеснявани и през 2026 г. не бяха подновени. Законът за бюджета за 2026 г. въвежда мерки за насърчаване на участието в допълнителни пенсионни схеми, които също могат да допринесат за по-добрата адекватност на пенсиите като допълнение към държавните пенсии. Въпреки това участието към днешна дата остава ограничено (38,3 % от работната сила), като едва 29 % от членовете са на възраст под 40 години, а участието на самостоятелно заетите лица е минимално. В същото време автоматичната връзка между пенсионната възраст и средната продължителност на живота е възстановена частично, а замразяването на увеличението с три месеца на пенсионната възраст е ограничено до определени категории работници. Мерките за осигуряване на устойчивостта на пенсионната система могат да бъдат допълнени от мерки, които улеснят оставането на пазара на труда до по-късна възраст, включително чрез гъвкави схеми на работа и политики за управление, съобразени с възрастта.

(23) Систематичното, съдържателно и навременно участие на местните и регионалните органи, социалните партньори, гражданското общество и други съответни заинтересовани страни продължава да бъде от съществено значение, за да се гарантира широка ангажираност за успешното изпълнение на инструментите за финансиране на Съюза, както и в контекста на европейския семестър.

(24) Изпълнението на програмите по линия на политиката на сближаване, които включват подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд плюс и Фонда за справедлив преход (ФСП), в Италия остава под средното равнище за ЕС както по отношение на подбора на проекти, така и по отношение на изплатените средства. Важно е да се ускорят усилията за осигуряване на бързото реализиране на инвестициите, като същевременно се постигне максимален ефект от тях на място. Италия продължава да е изправена пред предизвикателства при изпълнението поради слабия административен капацитет, бавното изпълнение на инфраструктурните проекти и слабата координация между централното, регионалното и други равнища на управление, по-специално в някои области на политиката със споделени отговорности. Тези проблеми възпрепятстват напредъка в областта на заетостта, квалификацията и социалното включване, като същевременно забавят инвестициите в рамките на платформата за стратегически технологии за Европа или в достъпни и устойчиви жилища. Освен това Италия трябва да ускори прилагането на ФСП, тъй като средствата трябва да бъдат отпуснати до края на 2026 г. От съществено значение е да се гарантира, че новите инвестиции, определени от Италия в нейния междинен преглед на фондовете на политиката на сближаване, по-специално тези, свързани с петте приоритета, определени в Регламента за междинния преглед ([17]), се осъществяват бързо и ефективно.

(25) Италия е изправена пред редица предизвикателства, свързани с научните изследвания и иновациите, растежа на предприятията и тяхното финансиране от небанкови финансови институции, промишлената стратегия, държавната администрация, правосъдието и конкуренцията. Тя е изправена и пред предизвикателства, свързани с адаптиране към изменението на климата и секторите на енергетиката, отпадъците и водите, както и с пазара на труда, квалификацията, образованието и здравеопазването.

(26) Производителността на труда и потенциалът за растеж на Италия са затруднени от ограничените публични и частни инвестиции в НИРД. Държавната подкрепа за иновациите в Италия не е толкова всеобхватна и щедра в сравнение с тази на другите държави от ЕС, въпреки че неотдавна беше увеличена, и би могла да се подобри чрез по-стратегическо разпределение на ресурсите и публично-частните партньорства в съответствие с ангажиментите по СФСП. ПВУ и финансирането по линия на политиката на сближаване на ЕС включват редица инициативи за подкрепа на сътрудничеството между предприятията и академичните среди, но те остават изолирани и липсва съгласувано национално управление. Обществените поръчки за иновации, които понастоящем са ограничени до сектора на отбраната и екологичния сектор, биха могли да играят значителна роля в развитието на пазари за стартиращи предприятия, като същевременно повишат ефективността на публичните разходи. Въпреки известното увеличение, извършено през 2025 г., университетската система разполага с ограничени ресурси, като Италия отбелязва едни от най-ниските разходи за висше образование сред страните от ОИСР. Освен това университетите и изследователите продължават да разполагат с ограничени стимули за осъществяване на дейности, свързани с оползотворяването на научните изследвания и трансфера на технологии. Кариерното развитие в областта на научните изследвания напредва бавно и е непредсказуемо. Приетата през 2025 г. реформа увеличи броя на краткосрочните договори за изследователи без възможност за постоянна работа, като това създава риск от по-нататъшно затрудняване на кариерното развитие на изследователите. Същевременно със закона за бюджета за 2026 г. Италия въведе извънреден план за набиране на служители, който следва да подпомогне създаването на някои допълнителни постоянни длъжности. При все това е необходимо да се подобри дългосрочното планиране на набирането на служители, като същевременно се предприемат мерки за ускоряване на кариерното развитие на изследователите. Макар и да отбелязват подобрение, службите за трансфер на технологии остават сравнително малки по мащаб и не разполагат с достатъчно човешки и финансови ресурси, за да подпомогнат превръщането на крайните продукти от научните изследвания в нови бизнес възможности, като освен това следва да се укрепят полезните взаимодействия с инвеститорите в рисков капитал. След като бъде приет, Актът за стратегическата политика за периода 2026 – 2028 г. относно подобряването на знанията и трансфера на технологии ще представлява важна крачка напред благодарение на определянето на ключови приоритети и стратегически направления за действие.

([17]) Регламент (ЕС) 2025/1914 на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2025 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2021/1058 и (ЕС) 2021/1056 по отношение на специални мерки за справяне със стратегически предизвикателства в контекста на междинния преглед.

(27) Слабият ръст на производителността в Италия може да отразява структурни ограничения, свързани със сравнително малкия дял на генерираната от големите предприятия добавена стойност и с преобладаването на микропредприятия и малки предприятия, често семейни, които не използват в достатъчна степен професионалните управленски практики, като това възпрепятства иновациите и производителността. Данъчните политики, като например опростеният режим на данъчно облагане с еднократна сума на микропредприятията и благоприятното данъчно третиране на наследените предприятия (което изисква запазване на контрола за период от пет години), възпрепятстват консолидацията и растежа. Следователно Италия би спечелила от насърчаването на разрастването на стартиращите предприятия и обединяването на малките и средните предприятия (МСП) чрез премахване на регулаторните и данъчните бариери, чрез насърчаване на наемането на външни професионални мениджъри, чрез повишаване на квалификацията на мениджърите, чрез укрепване на иновациите и чрез достъп до капиталовите пазари. В някои от тези области бяха предприети положителни стъпки, например чрез текущото прилагане на s.c. Legge Capitali, неотдавнашното приемане на годишния закон за малките и средните предприятия и делегирания акт за реформа на стартиращите предприятия и иновативните малки и средни предприятия. Като ключова икономическа сила, значителните по размер национални спестявания на Италия биха могли да играят по-голяма роля във финансирането на растежа и иновациите чрез подпомагане на разрастването на предприятията, ако бъдат по-добре мобилизирани. Капиталовите пазари в Италия следва да бъдат доразвити, а тяхната дълбочина и ликвидност — увеличени чрез подкрепа на търсенето, чрез насърчаване на новите котировки на акции и чрез стимулиране на емитирането на корпоративни облигации. Наскоро приетата реформа на капиталовите пазари и дружественото право е стъпка в правилната посока. Настоящите гаранционни схеми и стимули биха могли да бъдат пренасочени, за да се даде приоритет и да се подкрепи търсенето на инструменти на капиталовите пазари. Достъпът до финансиране от небанкови финансови институции остава особено ограничен за иновативните предприятия, тъй като капиталовият пазар, особено националният рисков капитал, все още е слабо развит, макар и да е в процес на разрастване. Това се дължи преди всичко на ограниченото присъствие на институционални и корпоративни инвеститори, както и на малкото възможности за излизане. Въпреки че има няколко инициативи за подпомагане на развиването на рисковия капитал и частния капитал, по-нататъшните публични усилия следва да се съсредоточат върху сегментите на пазара, които са на ранен етап и са свързани с по-висок риск, както и върху привличането и използването на потенциала на институционалните инвеститори чрез финансови инструменти и структури от типа „фонд на фондовете“ с подходящи елементи за намаляване на риска. Повишаването на възможностите на местните институционални инвеститори, като например пенсионните фондове и особено застрахователите, да инвестират в класове активи с по-дългосрочен инвестиционен хоризонт би могло да подобри достъпа до финансиране от небанкови финансови институции.

(28) Италия продължава да се характеризира със стагнация на производителността, което отразява и значителните различия между северните и южните региони. В южните региони по-малкият среден размер на предприятията и концентрацията им в традиционните сектори оказват негативно влияние върху производителността, докато инфраструктурните дефицити ограничават конкурентоспособността. Италия би спечелила от основана на иновации промишлена стратегия, която да насочва ресурсите към сектори и технологии с висока добавена стойност и да насърчава развитието на южните региони, по-специално чрез целево заделяне на средства за по-слаборазвитите региони и чрез фокусиране върху стратегически сектори. Въпреки че бялата книга „Произведено в Италия 2030 г.“ представлява първата стъпка към формулирането на промишлена стратегия, изпълнението на изложените ясни мерки на политиката и създаването на управленска структура за промишлената политика продължават да бъдат предизвикателство. Посочените в Бялата книга 18 производствени вериги (Filiere produttive) биха могли да се подобрят чрез стратегическа ориентация, включително акцент върху секторите с висока добавена стойност и териториално приложение, за да се избегне евентуален риск публичните усилия да се окажат неселективни и неефективни. В съответствие с целта на СФСП са необходими допълнителни усилия за рационализиране и стабилизиране на над 2 700 национални и регионални стимула, както и за заделяне на специални средства за южните региони. Промишлената стратегия би спечелила от по-добра координация с планирането на инвестициите в инфраструктурата и научните изследвания и от използването на целенасочени съчетания от политики на местно равнище (например стимули, териториално устройство и развитие на инфраструктурата) с цел насърчаване на промишления растеж и структурната трансформация, по-специално в южните региони. Накрая, ще са необходими постоянни усилия за преодоляване на продължаващото инфраструктурно неравенство между северните и южните региони, и по-конкретно чрез завършване на мащабните проекти, инициирани по линия на ПВУ и на политиката на сближаване, като се обърне специално внимание на достъпа до промишлените зони и подобряването на свързаността за „последната миля“. Необходимо е да се обърне внимание и на пътната и пристанищната инфраструктура и мултимодалните логистични възли заедно с приемането на многогодишна стратегия за мултимодален транспорт.

(29) Италия постигна значителен напредък в повишаването на ефективността на публичната си администрация, както и в усилията за опростяване, подкрепени и от реформите и инвестициите по линия на ПВУ. Все още обаче има значителни възможности за подобрение. Докато 41 % от италианските предприятия изразяват недоволство (в сравнение с 24 % средно за ЕС), делът на гражданите, които определят процедурите на публичната администрация като сложни и обременяващи, е намалял с 14 процентни пункта от 2023 г. насам, вследствие на което Италия се доближава до голяма степен до средната стойност за ЕС (39 % за Италия и 38 % за ЕС през 2025 г.). Въпреки че е постигнат известен напредък, включително по линия на ПВУ, би било важно да се засилят допълнително оперативната съвместимост и внедряването на всички платформи с цел подобряване на управлението на човешките ресурси и на обучението и набирането на държавни служители. Би било полезно също така да се насърчат хоризонталната и вертикалната мобилност, да продължат да се стимулират оценките на производителността на труда, напредването в кариерата и укрепването на повишаването на квалификацията и преквалификацията и да се насърчава равенството и включването на всички нива на администрацията в съответствие с ангажиментите по СФСП. Италия продължава усилията си за опростяване чрез създаването на Italia Semplice заедно с нова оперативно съвместима система за обмен на данни в рамките на съществуващата платформа за обслужване на едно гише за предприятията, но е необходимо по-нататъшно рационализиране на административните процеси, като се надгражда върху оперативната съвместимост на съществуващите платформи. Освен това административният капацитет остава неравномерен в различните региони, като на местно равнище се наблюдават значителни ограничения, особено в южните региони и в области като цифровизацията, капацитета за вземане на решения и публичното финансово управление, както и между по-малките и по-големите общини. От съществено значение е да се разработи всеобхватна и структурна стратегия за административния капацитет, която да се основава на ПВУ и мерките на политиката на сближаване, включително Националната програма „Капацитет за сближаване“. Тази стратегия би могла да обхване редица мерки по линия на ПВУ, които се оказаха ефективни за подпомагане на местната администрация при изпълнението на проекти в рамките на ПВУ, като същевременно предотвратяват задълбочаване на териториалните неравенства. Докато по-добре оборудваните региони се възползват от придобия по линия на ПВУ опит, регионите с по-ограничени ресурси, и по-специално южните региони, биха имали полза от по-активна и целенасочена подкрепа от страна на централното управление. Освен това би било полезно да се насърчават различни форми на административни обединения, особено за по-малките административни единици, и по-специално в южните региони.

(30) В рамките на ПВУ Италия прилага цялостен пакет от реформи за повишаване на ефективността на правосъдната системата по отношение на гражданските, наказателните и данъчните процедури и на свързаните с неплатежоспособност процедури. Създаването на служби за съдебни процеси, както и цифровизирането на съдебните процеси, които осигуряват организационна и правна подкрепа на съдиите, допринесоха за подобряване на ефективността на съдилищата. Все пак остават редица предизвикателства. Срокът за разглеждане на граждански и съдебни дела на първа инстанция се е увеличил през 2024 г., като остава сред най-дългите в ЕС. Времето за вземане на решение по административни дела на първа инстанция е намаляло през 2024 г., но все още е сред най-дългите в ЕС. Институционализирането на службите за съдебни процеси и засилването на мерки за по-нататъшно намаляване на натоварването на съдилищата и на средната продължителност на съдебните процеси (например в претоварени сектори на правосъдието като мировия съд) при продължаващото преодоляване на недостига на човешки ресурси (магистрати и съдебни служители) и постигане на пълна цифровизация на правосъдната система би спомогнало за повишаване на ефективността на системата, което е в съответствие и с ангажиментите на Италия по СФСП.

(31) Осигуряването на по-добри рамкови условия за конкуренция в няколко сектора и засилването на конкуренцията както за пазарите, така и на самите тях, би позволило по-ефективно разпределяне на ресурсите, би било от полза за потребителите и би довело до повишаване на конкурентоспособността и производителността, привличайки и нови инвестиции. В рамките на ПВУ Италия отбеляза напредък в някои важни сектори, включително енергетиката, транспорта и местните обществени услуги, и модернизира националните правила за контрол върху сливанията. Все още са необходими допълнителни законодателни инициативи за: i) осигуряването на конкурентна тръжна процедура за концесии за разпределение на енергия; ii) транспорта, и по-специално с оглед пълното прилагане на реформите в подкрепа на конкуренцията в областта на железопътния транспорт, магистралите и пристанищата; и iii) здравното обслужване, и по-специално чрез гарантиране на принципите в подкрепа на конкуренцията и на провеждането на открити и прозрачни търгове. Освен това провеждането на открити и прозрачни търгове за изтичащи концесии в различни сектори (включително регулираните) би гарантирало достъпността на пазара. Това би засилило конкурентния натиск върху заварените оператори и би предотвратило забавянето, преустановяването и необоснованото прехвърляне на инвестициите върху потребителите. Накрая, регулаторните бариери затрудняват търговията със стоки в рамките на ЕС, като националните правила за опаковане и етикетиране създават регулаторни тежести.

(32) Италия е сред страните с най-високите цени на електрическата енергия в ЕС поради структурната си зависимост от скъпоструващото производство на електроенергия от газ. Това, и по-специално високото съотношение между цените на електроенергията и газа, представлява основна бариера пред електрификацията както за домакинствата, така и за промишлеността. Въпреки значителния неизползван потенциал, растежът в сектора на възобновяемите енергийни източници е твърде бавен, за да се постигнат целите за 2030 г.: ускоряването на внедряването на възобновяеми енергийни източници би допринесло за намаляването на цените на електроенергията в средносрочен план. Постигането на тази цел би било подпомогнато от продължаващата подкрепа чрез търгове за възобновяеми енергийни източници и съоръжения за съхранение и от пълното прилагане на реформата в областта на разрешителните процедури Testo Unico и на регионално равнище. За да се приведе енергийното данъчно облагане в съответствие с целите за декарбонизация, намаляването и рационализирането на данъците и таксите върху електроенергията, включително парафискалните такси (oneri generali di sistema), би намалило съществуващите възпиращи фактори по отношение на електрификацията, особено за предприятията и промишлеността. Включването на по-голям дял възобновяеми енергийни източници налага ускоряване на инвестициите за укрепване на електроенергийната мрежа и намаляване на претоварванията, като същевременно се ограничава отражението върху сметките на потребителите. Това включва инвестиции в трансгранични междусистемни връзки и преодоляване на забавянията при присъединяването към разпределителната мрежа. Италия също следва да продължи да насърчава гъвкавостта по отношение на неизкопаемите горива, като например механизми за съхранение и реакция на потреблението.

(33) Италия е изложена на значителни икономически въздействия от засилващите се климатични рискове, по-специално хидрогеоложките опасности, като наличните показатели сочат за едно от най-високите съотношения между щетите от природни бедствия и БВП в ЕС. Въпреки че бе отбелязан напредък в изпълнението на Националния план за адаптацията със създаването на Националната обсерватория за адаптиране към изменението на климата, управлението на политиките за адаптиране към изменението на климата остава разпокъсано между различните органи на властта както на централно, така и на местно равнище. Наличните оценки сочат, че през следващите десетилетия ще са необходими значителни инвестиции за адаптиране към изменението на климата. Консолидираното планиране на инвестициите в адаптирането към изменението на климата и намаляването на хидрогеоложките рискове би могло да спомогне за ефективното справяне с този проблем. Въпреки че неотдавнашното въвеждане на задължително застраховане срещу природни бедствия за предприятията допринесе за преодоляването на пропуските в застрахователната защита срещу свързани с климата рискове, следва да се проучат и приложат справедливи и достъпни решения за преодоляване на оставащите пропуски. Засиленото запечатване на почвите повишава високата уязвимост към хидрогеоложки рискове. Следователно ефективно средство за противодействие би могло да бъде все по-широкото използване на природосъобразни решения, подкрепено от въвеждането на национален регистър и по-системно интегриране в планирането на земеползването.

(34) Инфраструктурните недостатъци в управлението на водите и отпадъците, по-специално в южните региони, оказват въздействие върху качеството на предоставяните местни обществени услуги и върху околната среда, което води до значителни разходи за гражданите и загуби на приходи за италианската икономика. Въпреки направените в секторите на отпадъците и водите значителни инвестиции с подкрепата на финансиране по линия на ПВУ и политиката на сближаване е важно да се поддържа напредъкът в преодоляването на инфраструктурните пропуски.

(35) С оглед на решаващата роля на човешкия капитал за повишаване на конкурентоспособността и стратегическата автономност на Съюза, през 2026 г. Съветът препоръча на държавите членки да предприемат действия за спешно справяне със структурните предизвикателства, свързани с човешкия капитал, в областта на уменията и образованието и обучението, които възпрепятстват конкурентоспособността. Специфичните за държавата препоръки за 2026 г., отправени към Италия, могат да допринесат за изпълнението на препоръката на Съвета относно човешкия капитал в Съюза.

(36) Структурното ниско качество на заетостта, включително ниските възнаграждения, свързаните със сигурността на заетостта и кариерното развитие проблеми и равенството между половете, остават сериозни пречки, които налагат предприемането на решителни мерки. Въпреки неотдавнашното увеличение Италия е сред държавите членки, в които реалните заплати са отбелязали най-голям спад от 2019 г. насам. Докато растежът на възнагражденията се ограничава от структурно ниския ръст на производителността, стагнацията на възнагражденията се утежнява и от договорния дъмпинг, забавянията при подновяването на договорите и ограниченото използване на преговори на второ ниво, особено сред МСП и в южните региони. Въпреки че се наблюдава спад, свързан със затягането на пазара на труда, делът на служителите със срочни договори остава сред най-високите в ЕС. Италия също така продължава да отбелязва един от най-високите дялове на принудителна заетост на непълно работно време и временни трудови договори, което засяга в несъразмерно голяма степен жените, младежите и мигрантите. Преходът от временна към постоянна заетост остава значително под средното равнище за ЕС. Мерките и инициативите за преодоляване на сегментацията на пазара на труда и за оказването на подкрепа за ефективни резултати от колективното договаряне ще бъдат от ключово значение за подкрепата на адекватно увеличение на възнагражденията и за подобряване на цялостното качество на заетостта. Участието на жените на пазара на труда и равнището на заетостта им, включително заетост на непълно работно време, отбелязват най-големите разлики в сравнение с тези при мъжете в ЕС. Това се дължи на южните региони, които се отличават и с най-ниско покритие на населението по отношение на грижите за детето. Нуждите от дългосрочни грижи нарастват, докато предоставянето на услуги не успява да ги удовлетвори, особено в южните региони. Въпреки че на национално равнище е постигнат значителен напредък във връзка с разширяването на покритието на населението по отношение на грижите за детето, са необходими допълнителни усилия за разширяване на качествените услуги за грижи за детето и дългосрочни грижи в регионите с най-ниско покритие на населението, като същевременно се гарантира ценова достъпност.

(37) Необходимо е да продължи да се обръща внимание на широко разпространения и нарастващ недекларирaн труд, за да се насърчи качеството на заетостта и лоялната конкуренция между фирмите, като се надграждат последните реформи в рамките на ПВУ. Ефективността и административният капацитет на инспекцията по труда следва да бъдат увеличени чрез подобряване на условията на труд с цел повишаване на привлекателността на професията, както и чрез по-широко споделяне на данни и координация между извършващите инспекции органи. Най-засегнатите сектори, като например домашния труд и селското стопанство, биха спечелили от целенасочена намеса, включително превантивни мерки. Следва да се вземат мерки срещу експлоатацията на труда, която засяга особено мигрантите, включително чрез подобряване на достъпа до законна заетост за вече пребиваващите в Италия, чрез осигуряване на подходяща защита и мобилна работа за жертвите и чрез предотвратяване на неподходящи условия за жилищно настаняване, особено за селскостопанските работници.

(38) Основните умения на възрастните остават сред най-ниските в ЕС, а несъответствията между уменията и потребностите в макроикономически аспект са сред най-големите, като в същото време ниското и намаляващо участие на възрастните в обучението допълнително затруднява развитието на човешкия капитал и съответно производителността. През последните години Италия предприе съответни реформи и инвестира в ученето за възрастни, и по-специално в контекста на МВУ. Пречките пред обучението обаче продължават да съществуват, особено по отношение на преквалификацията и по-дългосрочните програми за обучение. Въз основа на надеждна и непрекъсната оценка на резултатите от активните политики на пазара на труда и мерките за обучение, въведени през последните години, осигуряващата подкрепа при безработица, социални услуги и обучение интегрирана система трябва да бъде подпомогната чрез устойчиво финансиране и след 2026 г. Пречките пред участието в обучение, включително професионално образование и обучение, трябва да бъдат допълнително намалени. Като се вземат предвид големите регионални различия в резултатите от ученето за възрастни и заетостта, е от съществено значение мерките за активизиране да бъдат по-целенасочени. От ключово значение е и подобряването на определянето и прогнозирането на необходимите умения. В тази връзка регионалните наблюдателни центрове биха могли да се възползват от допълнително развитие на националната интегрирана система за съгласуване на предлагането на квалифицирана работна ръка и търсенето въз основа на данни за местния пазар на труда и използване на инструменти с ИИ. Моделът на управление за прогнозиране на необходимите умения и осигуряването им би могъл да бъде усъвършенстван, като в неговата основа се поставят ефективността на обучението и осигуряването на качеството и се задълбочи сътрудничеството между доставчиците на обучение, социалните партньори и работодателите — например чрез надграждане върху успешния опит на Fondi Interprofessionali.

(39) Необходими са допълнителни усилия за преодоляване на слабите и неравномерни резултати по отношение на образованието в Италия, както и за подобряване на пригодността за заетост на висшистите. Резултатите от ученето все още не са се възстановили до нивата отпреди пандемията и остават нестабилни.Резултатите от ученето все още не са се възстановили до нивата отпреди пандемията и остават нестабилни. В южните региони 46 % от учениците не успяват да достигнат ниво на основни умения, а вероятността учениците в неравностойно положение да постигнат по-слаби резултати е около три пъти по-висока в сравнение с техните съученици в по-благоприятно положение. По-голям фокус и целенасочена намеса по отношение на училищата с най-слаби резултати, включително стимули за привличане на опитни учители, разширяване на пълноценното обучение чрез използване на инфраструктурни инвестиции по линия на МВУ и разширяване на успешни инициативи като Piano Estate, Agenda Sud и Agenda Nord биха могли да бъдат от полза. Инвестициите по линия на ПВУ биха осигурили базиран на умения подход по отношение на учебните програми. След предварителните положителни резултати по-нататъшната оценка на пилотния проект за реформа на 4-годишното средно образование също ще бъде от ключово значение за изготвянето на структурна реформа на образователния цикъл. Повишаването на привлекателността на учителската професия също е от решаващо значение. Въз основа на реформата на учителската професия, предвидена в ПВУ, са необходими по-стабилни условия на заетост за учителите, които не са на държавна служба, по-ясна връзка между заплатите, квалификацията и резултатите, както и по-силно професионално развитие и мобилност. Делът на хората на възраст между 25 и 34 години с висше образование в Италия и пригодността за заетост на наскоро завършилите висшисти остават сред най-ниските в ЕС, което се дължи на продължителния срок на обучение, високия дял на отпадащите ученици, ниската възвръщаемост на инвестициите в образованието и значителните несъответствия между уменията и потребностите. В продължение на усилията, положени в рамките на ПВУ, включително укрепването на компетентностите в областта на НТИМ, цифровите компетентности и компетенстностите, свързани с ИИ, във всички степени на образованието, редом с прегледа на учебните програми за горния курс на средното образование, са нужни още реформи, включително приравняване на италианската университетска система към европейските стандарти чрез ограничаване на възможностите за безплатно явяване на поправителни изпити, въвеждане на изисквания за минимални кредити и присъствие, обвързване на финансирането от ANVUR ([18]) с оценките от курсовете и броя завършени курсове, както и разширяване на насоките за преминаване от средно към висше образование и насърчаване на НТИМ специалностите (особено сред жените). Включването на трансверсални и професионално ориентирани умения в университетските програми, както и по-широкото прилагане на учене в процеса на работа, по-специално в професионалното образование и обучение и задължителните стажове на университетско ниво, може да подпомогне пригодността за заетост на завършилите и да доведе до по-добро съответствие между предлагането на умения и нуждите на пазара на труда.

([18]) ANVUR (Agenzia Nazionale di Valutazione del Sistema Universitario e della Ricerca) е италианската национална агенция за оценка на университетската и изследователската система.

(40) Достъпът до медицински грижи в Италия се влоши през последните години, като се наблюдават все по-дълги списъци с чакащи за държавно здравно обслужване и преки разходи за пациентите, които значително надвишават средните за ЕС, както и значителни териториални различия в предоставянето на здравно обслужване и недостиг на персонал в областта на здравното обслужване. Прилагането на реформата в областта на териториалното здравно обслужване от 2022 г., насочена към реорганизация на териториалното здравно обслужване чрез новите здравни заведения, следва да продължи чрез осигуряване на завършването и пускането в експлоатация на всички нови заведения (общински здравни центрове и общински болници) на местно равнище, наред със структурната интеграция на персонала за здравно обслужване в тези заведения, пълното внедряване на оперативно съвместими цифрови системи за здравеопазване, за да се гарантира непрекъснатостта на грижите във всички структури на здравното обслужване, както и устойчиво финансиране за телемедицина и услуги за домашни грижи. Реформата в областта на териториалното здравно обслужване следва да се осъществи в синергия с реформата за болничните грижи от 2015 г. и да бъде допълнена от допълнителни целенасочени политики, за да се гарантира ефективно равноправен достъп до здравното обслужване във вътрешните райони на Италия. От решаващо значение е и справянето с недостига на персонал за здравно обслужване, по-специално чрез използването на модела за планиране на кадровите ресурси в здравеопазването, с цел оценка и прогнозиране на регионалното разпределение, насочване на целеви инвестиции и по-добро обосноваване на политиките в областта на образованието и обучението на специалистите. Освен това привлекателността на ключовите професии, по-специално на медицинските сестри, общопрактикуващите лекари и лекарите от спешната помощ, следва да се повиши чрез подобряване на условията на труд, кариерни стимули, гарантирана безопасност и правна защита, както и чрез курсове за специализация с по-високо качество. Накрая, следва да се гарантира пълното изпълнение на плана за управление на списъците с чакащи, по-специално чрез преодоляване на недостатъците на платформата за списъците с чакащи, включително чрез подобрени механизми за събиране на данни, както и чрез приемане на съответните укази, особено тези, които определят нуждите от ЧР и установяват технически насоки за регионалните системи за записване (CUP).

(41) Въпреки отбелязаното напоследък подобрение рискът от бедност и социално изключване в Италия остава сравнително висок, особено сред децата и семействата, докато териториалните различия се задълбочават. През последните години абсолютната бедност достигна исторически високи равнища, като през 2024 г. засяга 8,4 % от домакинствата, включително 13,8 % от децата. Регионалните различия са значителни, като броят на хората, изложени на риск от бедност и социално изключване, е около четири пъти по-висок в островната част в сравнение със североизточните региони. Пропуските в социалната закрила, особено по отношение на работниците с нетипична форма на заетост, самостоятелно заетите лица, безработните и хората извън пазара на труда, в съчетание с продължаващите недостатъци в предоставянето на основни услуги, продължават да допринасят за повишените рискове от бедност и социално изключване. Независимо от някои положителни ефекти от социалноосигурителните обезщетения, въздействието на социалните трансфери, различни от пенсиите, върху намаляването на бедността е по-малко от средното за ЕС, като отбелязва допълнителен спад през 2025 г. Реформираната схема за обезщетение за минимален доход (Assegno di Inclusione 2023) доведе до намаляване на нейната адекватност и покритие, което беше частично компенсирано от реформите през 2025 г. и 2026 г. Макар че последните мерки на политиката в подкрепа на семействата са стъпка в правилната посока, за борбата с детската бедност би било от полза допълнителното разширяване на пълноценното училищно обучение и осигуряването на устойчиво финансиране за училищните столове въз основа на инфраструктурните инвестиции по линия на МВУ и в съответствие със стратегията на ЕС за борба с бедността и Европейската гаранция за децата. Освен това бездомничеството остава траен и сериозен проблем, което дава широки възможности за разширяване на обхвата на мерките, насочени към осигуряване на жилищно настаняване на първо място. Накрая, все още съществуват значителни предизвикателства в областта на услугите за социално подпомагане. Ясните цели за предоставяне на услуги, по-стриктният мониторинг и по-добрата координация на национално равнище и адекватното и предвидимо финансиране биха спомогнали за разширяване на достъпността на услугите и за намаляване на териториалните неравенства. Преодоляването на тези предизвикателства би допринесло и за подпомагане на възходящата социална конвергенция в съответствие с анализа на Службите на Комисията на втория етап по държави въз основа на характеристиките на Рамката за социална конвергенция ([19]).

(42) С оглед на тясната взаимообвързаност между икономиките на държавите членки от еврозоната и колективния им принос за функционирането на Икономическия и паричен съюз, през 2026 г. Съветът препоръча на държавите членки от еврозоната да предприемат действия, включително чрез своите ПВУ, за да изпълнят препоръката относно икономическата политика на еврозоната за 2026 г. За Италия препоръка 1 спомага за изпълнението на първата, втората, третата и петата препоръка относно еврозоната, препоръка 2 спомага за изпълнението на четвъртата препоръка относно еврозоната, препоръка 3 спомага за изпълнението на седмата и десетата препоръка относно еврозоната, препоръка 4 спомага за изпълнението на осмата препоръка относно еврозоната, препоръка 5 спомага за изпълнението на седмата препоръка относно еврозоната, а препоръка 6 спомага за изпълнението на петата препоръка относно еврозоната.

([19]) SWD (2026) 122 – Анализ на втория етап по държави на социалната конвергенция в съответствие с Рамката за социална конвергенция, 2026 г.

(43) В светлината на задълбочения преглед на Комисията и заключенията относно наличието на дисбаланси, препоръките по член 6 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 са отразени в препоръки 1, 2, 3, 4 и 6. Политиките, посочени в препоръка 1, спомагат за преодоляване на уязвимостите, свързани с държавния дълг. Политиките, посочени в препоръки 1, 2, 3, 4 и 6, спомагат за преодоляване на уязвимостите, свързани със слабия растеж на производителността, което от своя страна подкрепя растежа на потенциалния БВП и в резултат на това допринася и за изпълнението на препоръка 1. Препоръки 1, 2, 3, 4 и 6 допринасят както за преодоляването на дисбалансите, така и за изпълнението на препоръката от 2026 г. относно икономическата политика на еврозоната в съответствие със съображение 43.

ПРЕПОРЪЧВА на Италия да предприеме през 2026 г. и 2027 г. следните действия:

1. Да гарантира, че нетните разходи са в съответствие с коригиращия план, препоръчан от Съвета на 21 януари 2025 г., като се има предвид отклонението, записано от Комисията за 2025 г. спрямо препоръчания таван на нетните разходи. Да увеличи общите разходи и готовност в областта на отбраната и сигурността, като същевременно гарантира устойчивостта на обслужването на дълга и ефективността на разходите и постепенно адаптира бюджета, за да поддържа структурно по-високи разходи за отбрана. Да гарантира, че мерките, предприети за смекчаване на въздействието на покачването на цените на енергията, са временни и насочени към защита на уязвимите домакинства или към задоволяване на нуждите на енергоемките предприятия, запазват стимулите за икономии на енергия, и че фискалните разходи за тези мерки са съвместими с поетите ангажименти по фискалната рамка на ЕС. Да продължава да изпълнява набора от реформи и инвестиции, които са в основата на удължения период на корекция, както беше препоръчано от Съвета на 21 януари 2025 г. В съответствие с целите за фискална устойчивост да направи данъчната система по-благоприятна за устойчив икономически растеж, като същевременно гарантира справедливост, включително чрез допълнителна борба с данъчните измами и намаляване на останалите данъчни разходи, в това число свързаните с данъка върху добавената стойност и вредните за околната среда субсидии. Да актуализира кадастралните стойности в съответствие с ангажимента по националния средносрочен фискално-структурен план в рамките на по-широк преглед на политиките в областта на жилищното настаняване. Да засили усилията за подобряване на ефективността и ефикасността на публичните разходи. Да се справи с демографските предизвикателства, за да намали въздействието върху потенциалния растеж и устойчивостта на пенсионната система, включително чрез привличане и задържане на висококачествена работна сила и чрез насърчаване на участието на по-възрастните работници, особено в южните региони.

2. Да осигури непрекъснатост на реформите и инвестициите, осъществявани в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост. Да увеличи усилията си за изпълнение на програмите по линия на политиката на сближаване, като се основава, когато е целесъобразно, на преразпределението към стратегическите приоритети и възможностите за гъвкавост, договорени в контекста на междинния преглед на рамката на политиката на сближаване.

3. Да подкрепи научните изследвания и иновациите, включително чрез насърчаване на обществени поръчки за иновации и чрез поставяне на по-силен акцент по отношение на ролята на университетите върху внедряването на резултатите от научните изследвания и кариерното развитие на изследователите. Да насърчава мобилизирането на спестявания, разширяването на капиталовите пазари, както и растежът и консолидацията на предприятията, включително чрез подкрепа на ролята на корпоративните и институционалните инвеститори в областта на рисковия капитал и частния капитал, както и чрез улесняване на новите котировки и емитирането на корпоративни облигации. Да приложи промишлена стратегия с цел намаляване на териториалното разделение чрез рационализиране на текущите мерки на политиките и чрез съобразяване с ключовите инфраструктурни проекти.

4. Да повиши още повече ефективността и капацитета на публичната администрация и да укрепи допълнително административния капацитет, особено на местно равнище и в южните региони. Да намали натрупаните висящи дела и срока за разглеждане на делата в съдебната система. Да се справи със съществуващите ограничения пред конкуренцията, включително в сектора на транспорта и електроенергията, и да преодолее останалите пречки пред свободното движение на стоки.

5. Да ускори електрификацията и да увеличи усилията за внедряване на възобновяеми енергийни източници и механизми за съхранение, включително чрез пълно прилагане на реформите в областта на издаването на разрешения, особено на поднационално равнище, и чрез инвестиции в електроенергийната мрежа. Да продължи да се бори с рисковете, свързани с изменението на климата, и да смекчава икономическото им въздействие, включително чрез по-добра институционална координация, природосъобразни решения и застрахователно покритие, свързано с климата. Да преодолее съществуващите неефективности в управлението на водите и отпадъците чрез намаляване на недостатъците на инфраструктурата, по-специално в южните региони.

6. Да продължи да насърчава качеството на заетостта чрез по-нататъшно намаляване на сегментацията на пазара на труда и подкрепа за ефективни резултати от колективното договаряне, както и за адекватни възнаграждения. Да подкрепи участието на пазара на труда, включително чрез подобряване на активните политики по заетостта и на достъпа до достъпни и качествени услуги за грижи, като се отчитат териториалните различия. Да продължи усилията за борба с недекларирания труд. Да продължи да насърчава ПОО и ученето за възрастни, включително чрез укрепване на обучението на работното място и определянето на необходимите умения. Да подобри образователните резултати с акцент върху основните умения и значимостта на висшето образование за пазара на труда. Да подобри навременния достъп до финансово достъпно здравно обслужване, включително чрез преодоляване на недостига на ключови специалисти в областта на здравеопазването. Да продължи да подобрява покритието и адекватността на социалната закрила и достъпа до социални услуги за хората в уязвимо положение, по-специално децата, като същевременно поддържа фискалната устойчивост.

Съставено в Брюксел на 10 юли 2026 година.

За Съвета

Председател

S. HARRIS